

Zelenka, Miloš

Italský slavista Arturo Cronia v meziválečném Československu

Slavica litteraria. 2021, vol. 24, iss. 1, pp. 33-47

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2021-1-3>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144033>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Italský slavista Arturo Cronia v meziválečném Československu

Miloš Zelenka (České Budějovice)

Abstrakt

Studie mapuje působení Artura Cronii (1896–1967) v meziválečném Československu v letech 1929–1936, kdy badatel jako smluvní profesor italské řeči a literatury přednášel na univerzitách v Bratislavě, Brně a zejména v Praze. Zároveň se pokouší na základě nezpracované archivní pozůstalosti charakterizovat rozsah jeho bohemistických a slavistických textů vzniklých v tomto období a také vymezit jeho metodologickou pozici v kontextu české školy literární komparatistiky. Ačkoli Cronia inklinoval k pozitivismu a kulturněhistorické metodě, v italsky psané monografii *Petr Bezruč* (1932) svůj literárněhistorický koncept obohatil o impulsy croceovského psychologizujícího přístupu. Zároveň na rozdíl od dobového diskursu odmítl ideologii čechoslovakismu a slovenské literatury a jazyku přiznával autonomní existenci. Croniovým nejznámějším bohemistickým textem se stala monografie propojující vědecký a popularizační zřetel *Čechy v dějinách italské kultury* (1936) komentující přehled česko-italských kulturních a politických vztahů.

Klíčová slova

Arturo Cronia; česko-italské kulturní vztahy; italská slavistika; italská bohemistika; česká slavistika; evropská kultura

Abstract

Italian Slavist Arturo Cronia in Interwar Czechoslovakia

The paper traces the activities undertaken by Arturo Cronia (1896–1967) in interwar Czechoslovakia between 1929 and 1936, when he lectured as a contractual professor of Italian language and literature at universities in Bratislava, Brno, and particularly in Prague. At the same time, the paper endeavours to characterise, with the help of hitherto unresearched inheritance archives, the extent of Cronia's Czech and Slavonic works written in this period, along with defining his methodological standing within the Czech School of comparative literature. Although favourably inclined to positivism and cultural historical method, in his Italian monograph on *Petr Bezruč* (1932), Cronia enhanced his concept of literary history by Crocean impulses of psychologising approach. Along with it and contrarily to the contemporary discourse, he rejected the ideology of Czechoslovakism championing the autonomous existence of Slovak language and literature. Cronia's best known work in Czech studies is the monograph *Čechy v dějinách italské kultury* (1936) [Bohemia in the History of Italian Culture] where he interconnected scholarly and popularising purposes through commentary on the survey of Czech-Italian cultural and political relations.

Key words

Arturo Cronia; Czech-Italian cultural relations; Italian slavonic studies; Italian czech studies; Czech slavonic studies; European culture

V dějinách české slavistiky meziválečného období stranou pozornosti zůstávají zahraniční představitelé moderních neslovanských filologů. Ti se stali ve svém přechodném pedagogickém působení na československých univerzitách reprezentanty své mateřské kultury, kterou propagovali a badatelsky rozvíjeli se zřetelem k hostitelskému prostředí.¹ Jednu z těchto osobností představuje význačný italský slavista Arturo Cronia (1896–1967), který byl neprávem některými domácími příručkami zařazován do skupiny těch filologů, kteří se „k slavistické problematice dostávali jen ojediněle a více méně náhodně“². Přesto tento badatel, který se celoživotně věnoval studiu česko-italských a italsko-slovanských literárních vztahů³ a který podle vlastních slov v tehdejším Československu prožil „jednu z nejkrásnějších kapitol svého života“⁴, patří k nejpřednějším evropským slavistům své doby. V naší studii se zaměříme, s využitím dosud nepublikovaných úředních materiálů uložených v univerzitních archivech v Praze a v Brně, na Croniovo působení v meziválečném Československu a pokusíme se prostřednictvím reinterpretace jeho klíčových, bohemisticky orientovaných textů jednak zhodnotit badatelův přínos moderní české literární historii, jednak vymezit jeho metodologickou pozici v kontextu tzv. české školy literární komparistiky a slavistiky.⁵ Stranou vědomě ponecháváme Croniovy texty příležitostné, publicistické a překladatelskou tvorbu z češtiny do italštiny a také jeho tvorbu po druhé světové válce.

Cronioův celoživotní zájem o slavistiku předurčilo i místo jeho narození v dalmatském Zadru, kde se po staletí mísily italské vlivy s charvátskými, konkrétně do českých zemí jej přivedl zejména badatelský rozmach slovanské filologie, která po rozpadu habsburské monarchie 1918 učinila z Prahy po Vídni nové centrum evropské slavistiky.⁶ Tato skutečnost se později potvrdila v meziválečném období (1918–1939), kdy Matija Murko zakládá časopis *Slavia*, vznikají specializované instituce jako Slovanský ústav a především se v prostředí české slavistiky formuje světově proslulý Pražský lingvistický kroužek a strukturální estetika.⁷ Ze Semináře pro slovanskou filologii na Karlově univerzitě vychází také návrh na organizaci pravidelných slavistických kongresů. Jak známo, první mezinárodní kongres se konal pod patronací filozofa a prvního československého prezidenta T. G. Masa-

- 1 Studie podstatně rozšiřuje a upravuje konferenční příspěvek publikovaný pod názvem *Arturo Cronia comparatista a boemista nel periodo tra le due guerre*. In: Arturo Cronia. *L'eredità di un Maestro a cinquant'anni dalla scomparsa*. A cura di Rosanna Benacchio e Monica Fin. Padova: Esedra editrice, s. a. s., 2019, s. 205–219.
- 2 KUDĚLKA, Milan – ŠIMEČEK, Zdeněk – VEČERKA, Radoslav: *Československá slavistika v letech 1918–1939*. Praha: Academia, 1977, s. 59.
- 3 CRONIA, Arturo: *La conoscenza del mondo slavo in Italia: bilancio storico-bibliografico di un millennio*. Padova: Officine Grafiche Stediv, 1958.
- 4 TUČKOVÁ, Nina: *Profesor dr. Arturo Cronia se loučí s Prahou*. *Národní listy* 76, 1936, č. 340 (12. 12.), s. 7.
- 5 Srv. WOLLMAN, Slavomír: *Česká škola literární komparistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 1989; ZELENAK, Miloš: *Idee e concezioni della letteratura del mondo nella scuola ceca di comparatistica letteraria*. *Quaderni di Gaia* 7, 1996, č. 10, s. 89–100.
- 6 ZELENAK, Miloš: *Le rôle de la revue Slavia dans l'histoire de la slavistique tchèque et européenne*. In: *Histoire de la slavistique: le rôle des institutions*. Ed. Antonia Bernard. Paris: l'Institut d'études slaves, 2003, s. 131–140.
- 7 ZELENAK, Miloš: *Matija Murko a česká literární komparistika*. *Slavia* 73, 2003, s. 27–40.

ryka u příležitosti 100. výročí úmrtí patriarchy světové slavistiky Josefa Dobrovského 1929 právě v Praze.⁸

Cronia přichází do Prahy ze Štýrského Hradce poprvé v roce 1918 jako student slovanské filologie, kterou ukončil v témže roce. V Praze jej zastihne 28. 10. 1918, který znamená vznik Československa a definitivní rozchod s vládnoucí habsburskou monarchií, která v polovině 19. století okupovala severní oblasti postupně sjednocující se Itálie. Tato historická analogie spolu s bezprostředním prožitím radostných emocí malého slovanského národa ze získané svobody nepochybně formovala jeho vztah k českým dějinám a kultuře. Po doktorátu na své domovské univerzitě v Padově se v letech 1922–1924 stává prvním italským stipendistou slavistického postgraduálního kursu na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. Zde se prohloubila Croniova praktická znalost západoslovanských a jihoslovanských jazyků, proto po návratu do chorvatského Zadru začíná uveřejňovat své první vědecké práce a i množství jazykově didaktických příruček. Vzhledem k své výrazné orientaci zejména na kroatistiku a jihoslovanské písemnictví roku 1924 jako první italský slavista získává na univerzitě v Padově docenturu z oblasti srbského a chorvatského jazyka a roku 1940 je zde jmenován řádným profesorem slovanské filologie a serbokroatistiky. Cronia zároveň ve dvacátých letech institucionálně a personálně zakotvuje v českém prostředí⁹: roku 1929 je ustanoven jako smluvní profesor italštiny a rovněž je pověřen jako docent vedením extenze Katedry italského jazyka a literatury na Komenškého univerzitě v Bratislavě, kde působí do letního semestru 1932. V Brně svou funkci vykonává do roku 1933, protože 13. 9. 1932 je dekretem podepsaným tehdejším ministrem školství a národní osvěty (MŠANO), známým sociálním demokratem Ivanem Dérerem, jmenován profesorem italštiny na Karlově univerzitě v Praze. Přechod od slovanské filologie k románské byl jen „zdánlivý“. Pražská univerzitní slavistika zažívala svůj vrchol a měla personálně obsazené domácími a zahraničními badateli jednotlivé národní filologie. Cronia jako rodilý mluvčí byl přirozeně kvalifikován jako nejvhodnější pedagog pro výchovu nové generace českých a slovenských italistů. Croniovi bylo zároveň uloženo, aby italistiku vědecky profiloval vztahově směrem k slovanskému, resp. českému kulturnímu kontextu, tj. orientoval se na meziliterární slovansko-neslovanské kulturní vztahy.¹⁰ Vedle tohoto hlavního úvazku Cronia přednášel i na Katedře italské kultury a literatury Vysoké školy obchodní při Českém vysokém učení technickém. V intelektuálním pražském prostředí Cronia proslul jako vyhraněná badatelská osobnost širokého tematického záběru,

8 MURKO, Matija: *Řeč při zahájení I. sjezdu slovanských filologů v Praze 6. 10. 1929*. *Slavia* 8, 1929–1930, s. 840–849.

9 Cronia v českém prostředí navázal styky např. Arne Novákem, dále s F. X. Šaldou, Karlem Čapkem, rovněž vedl korespondenci s řadou českých kulturních osobností. Tyto kontakty však přesahují rámec a metodické zaměření naší studie. Srv. studii CATALANO, Alessandro: „*Talvolta però si è scesi a temi particolari e ad autori modesti.*“ *Arturo Cronia e le letteratura ceca*. In: Arturo Cronia *Eredita di un Maestro a cinquant'anni dalla scomparsa*. A cura di Rosanna Benacchio e Monica Fin. Padova: Esedra editrice, s. a. s., 2019, s. 61–67.

10 Srv. CRONIA, Arturo: *Zájem o slovanské písemnictví, zvláště české, v dnešní Itálii*. *Lidová demokracie* 4, 1948, č. 20, s. 5. Týž: *Slavonic Studies in Italy*. *The Slavonic und East European Review* 26, 1947, č. 66, s. 197–208.

oblíbený a laskavý pedagog se smyslem pro čest a vědeckou nestrannost.¹¹ Pozitivistické zásady jako kriticismus, vědecká objektivita, filologická úcta k faktům, předznamenal jeho profesní orientaci, celoživotní zájem o malé slovanské jazyky, literatury a kultury, v jejichž systematickém pěstování viděl – stejně jako v případě italštiny – nejvhodnější prostředek pro upevňování vlasteneckého vědomí.¹² Nepochybně tato metodologická a oborová orientace Croniu sblížovala s českou slavistikou, s první zakladatelskou generací (J. Polívka, J. Máchal, V. Tille, M. Murko ad.), jejíž pozitivistické a kulturně-historické zaměření podporovalo již od přelomu 19. a 20. stol. personální a institucionální zajištění dílčích národních filologií. Úsilí o jejich rozvoj bylo politicky chápáno jako praktický výraz širší slovanské vzájemnosti, jako jistá protiváha k dominující pozici němčiny ve slovansko-neslovanské střední Evropě.¹³

Cronia v meziválečném Československu prožil celkem osm let, z toho polovinu v Praze, z níž odešel 10. 12. 1936, kdy byl povolán jako suplující ředitel Ústavu slovanské filologie na univerzitu v Padově, kde roku 1940 získal titul řádného profesora slovanské filologie a serbokroatistiky. S pražským působením se Cronia rozloučil rezignačním dopisem osobního charakteru, stylizovaným v bezchybné spisovné češtině. Děkana FF UK v Praze Antonína Salače upřímně ujišťoval, že: „*Jako jsem dosud pracoval na duchovním sblížení národa italského a československého a zabýval se studii jejich vzájemných styků, trvajících odpradávných dob do přítomnosti, tak budu pokračovati i ve svém novém italském působišti, plném starých vzpomínek na studia Čechů v Itálii, také dále co nehorlivěji.*“¹⁴ Děkan ve svém odpovědi z 12. 12. 1936 vyzdvihl, že badatelova vynikající znalost češtiny mu umožnila kvalifikovaně uvádět „*posluchače do studia nejvýznamnějších period, směrů i zjevů italské literatury, i do studia italského jazyka*“.¹⁵ Cronia si celkově dovedl zítat i pro své osobní vlastnosti „*přátelství svých kolegů a sympatie širší veřejnosti*“.¹⁶

Příchod do českého prostředí nebyl pro Croniu bez problémů. Jmenování smluvním profesorem italského jazyka a literatury na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně prezidentem republiky T. G. Masarykem v listopadu 1929 bylo spíše čestné a formální. Cronia, který do Československa přišel společně se svou manželkou Carmen jako profesor učitelského ústavu v Zadru a soukromý docent univerzity v Římě, se tímto dekretem nestal právoplatným členem profesorského sboru, nicméně podléhal předpisům pro české vysokoškolské učitele. Vysoký pedagogický úvazek v Brně a v Bratislavě – celkově v rozsahu více než 12 hodin týdně – byl symbolicky honorován a znamenal neustálé

11 WOLLMAN, Slavomír: *Arturo Cronia pioniere degli studi umanistici italo-boemi*. In: *Italia e Boemia nella cornice del Rinascimento europeo*. Ed. Sante Gracioti, Firenze: Olschki, 1999, s. 67–74.

12 Srv. ĐURICA, M. S.: *Arturo Cronia 1896–1967. Nel ricordo di amici e nella sua opera scientifica*. Padova: Ceseo Liviana Editrice, 1978.

13 Srv. *La letteratura dei poesi slavi: storia e problemi di periodizzazione*. A cura di Giovanna Brogi-Bercoff. Milano: Associazione Italiana degli Slavisti, 1999.

14 Arturo Cronia děkanu FF UK v Praze Antonínu Salačovi v dopise z 26. 11. 1936 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy v Praze, fond Arturo Cronia).

15 Děkan FF UK v Praze Antonín Salač Arturu Croniovi v dopise z 12. 12. 1936 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy v Praze, fond Arturo Cronia).

16 Ibidem.

únavné cestování mezi oběma univerzitami. Služební smlouva, která byla podepsána s velkým zpožděním až 29. 11. 1929, v této souvislosti striktně konstatovala, že Cronia „nemá [...] proti státní správě nároku na výslužné, provisi, nebo jiné odpočívne“.¹⁷ Profesorský sbor FF MU v Brně, který podal návrh na ustanovení Cronii smluvním profesorem, navíc hlasoval o tomto návrhu pouze „per rollam“, což neodpovídalo právním předpisům. MŠANO proto naléhalo na nové legitimní hlasování, k němuž ještě potřebovalo podrobný životopis kandidáta.¹⁸ MŠANO proti všem zvyklostem požadovalo informaci, jak byla navštívena úvodní přednáška před profesorským sborem, která se konala 16. 4. 1929, a jak byl Cronia českými intelektuálními kruhy přijat.

Ačkoli se Cronia s brněnským prostředím rychle sžil, nabídku přejít do Prahy ihned akceptoval. „Bohužel, nebylo mně dopřáno dosti času, abych zanechal po svém odchodu stopy své skrovné činnosti,“¹⁹ litoval Cronia s diplomatickou pokorou v dopise děkanství FF MU v Brně v říjnu 1932. Ze studia osobního fondu A. Cronii uloženého v Archivu Karlovy univerzity v Praze vyplývá, že návrh na pražskou stolicí přišel po rezignaci jeho předchůdce, smluvního profesora italské řeči a literatury Binda Chiurla v lednu 1931. Cronia, který v té době působil v Brně a zároveň fungoval jako Chiurlův zástupce na Ústavu italské kultury v Praze, byl Ministerstvu školství a národní osvěty v Praze doporučen pražskou italskou ambasádou. Ačkoli se jednalo o pozici bezplatného smluvního profesora, placeného na základě mezistátních dohod italskou vládou, který měl být jmenován automaticky, MŠANO se úředním přípisem obrátilo na děkanství Filozofické fakulty v Praze s žádostí o sestavení inaugurační komise. Ta vznikla 12. 2. 1931 usnesením profesorského sboru v elitním složení: hlavním referentem se stal romanista Maxmilián Křepinský, členové byli komparatista Václav Tille (mj. učitel slavného strukturalisty českého původu René Wellka) a historik Josef Šusta, v letech 1920–1921 ministr školství a národní osvěty. Komise, která měla za úkol posoudit odbornou úroveň nominanta, však neměla k dispozici předchozí Croniovy monografie a studie. Vzhledem k tomu, že celé jednání probíhalo v utajeném režimu – zřejmě podle pokynů ministerstva zahraničí – nebylo možné se přímo obrátit na kandidáta. Spisy nakonec získalo MŠANO složitou diplomatickou cestou a Croniovo ustanovení na pražskou katedru italské řeči a literatury se tím odkládalo. Pozadí politicky choulostivé záležitosti vysvětluje přípis adresovaný MŠANO od tehdejšího děkana a paleoslavisty Miloše Weingarta z 10. 6. 1931, který svůj text označil jako „vyšetření po stránce politické“.²⁰ Cronia v některých vědeckých pracích, i ve svých veřejných projevech, údajně vystupoval nepřátelsky proti Jugoslávii, která byla oficiálním spojencem Československa v rámci vojensko-politické aliance, tzv. Malé dohody (ČSR, Jugoslávie a Rumunsko v letech 1921 až 1939). „Mimo to je faktem, že jeho kniha o chrvatsko-hlaholském písemnictví (*L'enigma*

17 Služební smlouva s profesorem učitelského ústavu v Zadaru, soukromým docentem PhDr. Arturem Croniem z 29. 11. 1929, s. 1–2 (uloženo v Archivu Masarykovy univerzity v Brně, fond Arturo Cronia).

18 Vrchní odborový rada MŠANO Havelka v dopise děkanství FF MU v Brně z 7. 5. 1929 (uloženo v Archivu Masarykovy univerzity v Brně, fond Arturo Cronia).

19 Dopis A. Cronii Děkanství FF MU v Brně z 8. 10. 1932 (uloženo v Archivu Masarykovy univerzity v Brně, fond Arturo Cronia).

20 Dopis Miloše Weingarta adresovaný Ministerstvu školství a národní osvěty v Praze z 10. 6. 1931 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy, fond Arturo Cronia).

del glagolismo..., 1922) je vědecky zhola nesprávná a přitom psána tendenčně protislovansky.“²¹ MŠANO s pomocí ministerstva zahraničních věcí mělo zjistit u českých zastupitelských úřadů v Jugoslávii a na jugoslávské ambasádě v Praze, jaké je veřejné mínění a oficiální postoj tamní vlády ke Croniovi a jak by bylo přijato jeho jmenování profesorem na Karlově univerzitě.

Weingartův přípis reagoval na neznámé udání, jehož zdroj se nepodařilo dohledat; opíral se však o negativní recenzi českého jazykovědce a paleoslavisty Františka Pastrnka v renomovaném časopise *Slavia*, který referoval o Croniově spisku *L'enigma del glagolismo in Dalmatia dalle origini all'epoca presente*²². Podle Pastrnka spis považuje dalmatský hlaholismus za „něco záhadného (*enigma*)“²³, který se šířil nejen lidovým hnutím, ale i neodůvodněnými zásahy papežského Říma. Zároveň však Pastrnek připouštěl, že hlavním cílem spisku není filologický rozbor této varianty hlaholské staroslověnštiny, ale spíše „*církevně-historická stránka*“²⁴, zjištění, do jakých oblastí hlaholismus podnětně zasáhl. Cronia podle Pastrnka i přes popularizační základ nepřihlédl k chronologii a závažnosti vědeckých textů od slovanských badatelů, z nichž mnohé vědomě eliminoval. Po rozsáhlém šetření MŠANO ve spolupráci s ministerstvem zahraničí dospělo k poznatku, že nebylo zjištěno v poměru Cronii k jugoslávské vládě nic závadného z předchozího italského období a ani za jeho brněnského působení. Naopak, Cronia „*se prezentuje osobně sympaticky [...] jest příjemný*“²⁵, stýká se s českými vědci a podporuje česko-italskou spolupráci, dále že „*si svých studentů hledí a má u nich úspěchy*“²⁶ a celkově se ve svém vědeckém díle i veřejném působení projevuje apoliticky. V listě se na podporu italského slavisty nachází i formule, že „*Cronia a jeho paní uměli česky, už když v dubnu 1929 přišli do Brna*“²⁷. Na základě příznivého stanoviska MŠANO komise uspěla svůj návrh na Croniovo jmenování smluvním profesorem: ve svém novém stanovisku ze 3. 12. 1931, v odborném posudku zrekapitulovala dosavadní životní a vědeckou dráhu kandidáta. Pastrnkovo nepříznivé stanovisko posudek mírnil rozsáhlou recenzí charvatského filologa Milana Rešetara ze *Slavie* 1928²⁸ na Croniovu studii *Il Canzoniere raguseo Del 1507*²⁹, která ocenila badatelův rozbor nejstaršího sborníku dubrovnických písní včetně doplnění kritické edice původně připravené Vatroslavem Jagićem. Studie, která „*je vlastně sbírkou materiálů*“,³⁰ podle ko-

21 Ibidem.

22 CRONIA, Arturo: *L'enigma del glagolismo in Dalmatia: dalle origini all'epoca presente*. Zara: E. de Schönfeld, 1922.

23 PASTRNEK, František: *Prof. Arturo Cronia, libero docente di lingua e letteratura serbo-croata*. *Slavia* 5, 1926–1927, s. 593–594.

24 Ibidem, s. 594.

25 Dopis Ministerstva školství a národní osvěty v Praze děkanství Filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze z 23. 1. 1931 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy, fond Arturo Cronia).

26 Ibidem.

27 Ibidem.

28 REŠETAR, Milan: *Cronia Arturo*. *Slavia* 7, 1928–1929, s. 635–643.

29 CRONIA, Arturo: *Il Canzoniere raguseo Del 1507*. Zadar: Zara: Soc. Dalmata di Storia Patria, 1927.

30 *Návrh na jmenování Artura Cronii smluvním bezplatným profesorem italské řeči a literatury z 3. 12. 1931 adresovaný profesorskému sboru Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze*. Znění návrhu vypracoval romanista Max

mise má především hodnotu heuristickou, nikoli interpretačně-hodnotící. Ostatně autor „slabou stránku pojednání svého sám cítil“.³¹ Komise navíc upozornila, že smluvní profesura je zaměřena na románskou filologii, nikoli na staroslověnské písemnictví a liturgii a že doktorát z oboru italské literatury na staroslavné univerzitě v Padově je dostatečnou zárukou pro doporučení za smluvního profesora. Rozhodnutí komise o jmenování totiž musel schválit samotný prezident T. G. Masaryk 23. 2. 1932, a proto definitivní ustanovení se ještě časově protáhlo. Jak jsme již upozornili, Cronia obdržel ministerský dekret až 13. 9. 1932 a ihned v listopadu oznámil témata svých přednášek a cvičení. Na školní rok 1932/1933:

Le origini della letteratura italiana (2 hod. týdně)

Il rinnovamento letterario (2 hod. týdně)

Sguardo ai capolavori della letteratura italiana (1 hod. týdně)

Italský seminář: cvičení z moderní italské literatury (2 hod. týdně)

Celkově přehled Croniových přednášek a seminářů ukazuje na komplexní, chronologické a tematické uchopení italské literatury a systematické zmapování česko-italských kulturních vztahů na širším slovansko-neslovanském pozadí. „Dovedl si získati lásku svých studujících, přátelství svých kolegů a sympatie širší veřejnosti, pro niž pořádal extensní přednášky.“³²

Bohemistická problematika, jejíž těžiště spočívá v „české fázi“ na přelomu dvacátých a třicátých let minulého století, se u Cronii rozvíjela jednak v obecně zaměřených pracích z oblasti teorie a dějin slovanské filologie včetně rozličných propedeutik a didaktických příruček, jednak v tematice italsko-slovanských vztahů, především však v textech ryze bohemistických a v textech česko-italských, zkoumajících recepční ohlas italské kultury v českém prostředí. Badatele však nelze považovat za „čistého“ bohemistu, v jeho bibliografii jednoznačně převažují práce „vlivologické“, analyzující italské vlivy v českém historickém vývoji. Croniu spíše přitahovali autoři z českého pohledu v podstatě marginální (např. M. Z. Polák). Časově však česká literatura všestranného Croniu zajímala v celém historickém vývoji: od středověku a renesance až po obrození a moderní současnou literaturu vznikající paralelně s jeho českým působením. Práce mapující vliv významných osobností italské kultury na české slovesné a výtvarné umění (Dante, Petrarca, Boccaccio ad.) zahajuje studie *Influssi italiani in Giovanni Kollár*,³³ která odvážně vstoupila do českého rozvinutého kollárovského bádání (J. Vlček, J. Jakubec, M. Murko, J. Hanuš ad.) a která vyšla ke 100. výročí vydání básnickovy sbírky *Slávy dcera*. Cronia, který přispěl do kollárovských studií minuciózním rozbohem kompozice a motivické stavby, se nespokojuje jen s odkazem na slovanskou analogii k Dantovu peklu a ráji, upozorňuje na zprostředkovanost Kollárovy znalosti italského básníka (čeští obrozenci četli Danteho z nekvalitních německých překladů) a především objevně interpretuje konkrétní převzetí motivu autora-vypravěče a milované Míny jako nebeské vůdkyně. K úspěšnému šíření

Křepinský, historik Josef Šusta a komparatista Václav Tille jej podepsali dodatečně (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy, fond A. Cronia).

31 Ibidem.

32 Dopis děkana Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Antonína Salače Arturu Croniovi z 12. 12. 1936 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy, fond A. Cronia).

33 CRONIA Arturo: *Influssi italiani in Giovanni Kollár*. Praga: Bolletino dell'istituto di cultura Italiano, 1924.

Danteho díla v české kultuře prostřednictvím nejrůznějších analogií a „výpůjček“ se v šedesátých letech Cronia vrátil v syntetizující monografické studii *La Fortuna di Dante nelle letterature ceca e slovacca. Dal secolo XIV ai giorni nostre*.³⁴

Obdobně v studii *L'opera di Milota Zdirad Polák*³⁵, komplexně ocení celé Polákovo dílo, nejen se zřetelem k jeho italskému cestopisu, ale v podstatě rehabilituje obraz preromantického básníka, který se díky své vojensko-politické kariéře v polovině 19. stol. odcizil českému vlasteneckému prostředí. Zvláště Cronia v několika textech věnuje z italských renesančních básníků Petrarcovi, jeho ohlasu v českém národním obrození, zejména v básnické sbírce F. L. Čelakovského *Růže stolistá*, která ve strofické výstavbě a v celkové koncepci intimní historie básníkovy symbolické lásky inspiračně čerpala z Petrarcových sonetů (*Il Petrarca nella Rosa centrifoglia di F. L. Čelakovský*³⁶; *La fortuna del Petrarca nella Letteratura Ceca*³⁷; *La fortuna del Petrarca nelle letterature e nelle arti ceche del'Ottocento*³⁸. Výjimečný úspěch Petrarky, jeho rezonanci v české kultuře napříč stoletími, Cronia vysvětluje zlatou érou česko-italských styků v dobách tzv. trecenta a Lucemburků, kombinací humanistické hrdosti Itálie a slovanské pohostinnosti. Kulturní výměnu však Cronia nevidí jen jako jednosměrnou, podle badatele Francesco Petrarca, Cola di Rienzi, Giovanni de Marignoli, Nicollo Beccari, Angelo di Firenze ad. „*oplodňují italskou kulturu projevy literárního i společenského života českého, tak, že Čechy se stávají po Itálii prvním humanistickým střediskem v Evropě*“³⁹. Vedle Petrarkova a Danteho ohlasu v českém kulturním prostředí se Cronia věnoval i Boccacciovi, který však nedosáhl slovesné intenzity svých nástupců. Právě během působení na Karlově univerzitě badatel sbíral italské rukopisy a prvotisky šířené v českých zemích. Vyvrcholením těchto snah se stal soupis dantovských, petrarcovských a boccacciiovských rukopisů a tisků v českých a slovenských knihovnách. Zejména významná z tohoto hlediska je *Inchiesta petrarchesca*⁴⁰, která zachytila na našem území 42 petrarcovských kodexů. Cronia, který se k svým původním studiím a textům vracel, v roce 1949 vydal v češtině *Boccaccio v českém písemnictví*⁴¹, kde vysledoval stopu Boccacciova *Dekameronu* v české literatuře od gotiky 14. stol. přes renesanci až po dekadentního modernistu Arnošta Procházku, zejména zaznamenal žánrové transformace novely o věrné manželce Griseldě.

Cronia v českém prostředí vedle klasických hodnot latinské a starší italské kultury propagoval i současnou italskou literaturu. Zde se však složitě vyrovnával s dobovým tlakem

34 CRONIA, Arturo: *La Fortuna di Dante nelle letterature ceca e slovacca. Dal secolo XIV ai giorni nostre*. Padova: Marsilio editori, 1964.

35 CRONIA, Arturo: *L'opera di Milota Zdirad Polák*. Praga: Bollettino dell'Istituto di cultura italiana, 1925.

36 CRONIA, Arturo: *Il Petrarca nella Rosa centrifoglia di F. L. Čelakovský*. Rivista italiana di Praga. Praga, I, 1927, s. 71–83.

37 CRONIA, Arturo: *La fortuna del Petrarca nella letteratura ceca*. Firenze: Estratto Annali della Cattedra petrarchesca, vol. IV, 1933.

38 CRONIA, Arturo: *La fortuna del Petrarca nelle letterature e nelle arti ceche del'Ottocento*. Padova: Universita Pubblicazioni dell'Istituto di Filologia, 1961.

39 CRONIA, Arturo: *Čechy v dějinách italské kultury (Tisíciletá žen)*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1936, s. 36.

40 CRONIA, Arturo: *Inchiesta petrarchesca*. L'Europa Orientale 15, 1935, s. 164–179.

41 CRONIA, Arturo: *Boccaccio v českém písemnictví*. Praha: Ústav italské kultury, 1949.

Mussoliniho fašistické ideologie, která údajně spojovala víru s láskou k vlasti a do oblasti písemnictví uvedla zdravou nenávisť vůči formálnímu estetismu a rétorickému verbalismu. Podle Cronii fašisticky orientovaní spisovatelé, kteří navazují na nejlepší tradice římské literatury před Augustem a na období Rinascimento, vyzdvihují heslo „*libro e maschetto, fascista perfetto*“ („*kniha a puška dělá teprve dokonalého fašistu*“), a proto musí hledat mimoliterární inspiraci, která „*co nejvíce*“ zobrazí „*historický okamžik*“.⁴² V přehledovém článku *Moderní italská literatura s ptačí perspektivy*⁴³ uveřejněném již po odchodu z Československa v lednu 1938 Cronia uvítal fašistický styl soudobé italské prózy „*živý a přímý, jasný až k brutalitě*“⁴⁴, který se nejzřetelněji odrazil ve spisech a politických projevech Benita Mussoliniho: „*At se jeho činnost a osobnost posuzuje jakkoli, dal nám prózu tak sevřenou a prostou, tak výraznou a plastickou, tak osobní a vřelou...*“⁴⁵ Skryté sympatie k fašistické estetice odvolávající se na kolektivismus a převahu činů nad slovy, korigoval konstatováním, že v literatuře fašistické Itálie absentuje dílo, které by „*[...] prováděno bleskem génia vynutilo si všeobecný a spontánní obdiv všech národů*“.⁴⁶ Na Croniovu obhajobu třeba však uvést fakt, že oficiální vyšetřování politické spolehlivosti po skončení druhé světové války, které bylo iniciováno levicovými, radikálně naladěnými studenty na univerzitě v Padově, neprokázalo aktivní podporu Mussoliniho ideologie, a tak badatel na rozdíl od jiných domácích slavistů mohl zahájit přednáškové kurzy již na podzim 1945.

Současná česká literatura je u Cronii zastoupena italsky psanou monografií *Petr Bezruč*⁴⁷, kde složitou a generačně nezařaditelnou osobnost jednoho ze zakladatelů moderní české poezie originálně interpretoval, a tím se pokusil o nový netradiční výklad. Cronia, který vyzdvihuje monumentalizující symboly básnickovy poetiky vyjadřující sociální a národnostní útlak slezského lidu, tradiční psychologizující a biografické přístupy, které tvarovou originalitu zjednodušeně vyvozovaly z životní autopsie, doplnil historicko-estetickou metodou vyvažující literární a mimoliterární faktory. Autenticitu Bezručova zjevu vyvozuje nejen z regionálního kmenového citění a z životní autopsie (*gesto revolty*), především však ze svérázné syntézy tradic evropského symbolismu a anarchismu a domácího civilně-dokumentárního realismu představovaného J. S. Macharem. Česká literární historiografie tak od italského bohemy získala plastický portrét klíčové osobnosti českého moderního básnictví. Nikoli náhodou význačný český literární historik Arne Novák ve svých *Přehledných dějinách literatury české* Croniu vyzdvíhoval jako „*autora skvělé monografie o Bezručovi*“.⁴⁸

Chceme-li metodologicky vymezit tyto Croniovy literárněhistorické texty, ve svém souhrnu představují klasické „vlivologické“ texty z oblasti pozitivistické komparativistiky,

42 CRONIA, Arturo: *Moderní italská literatura s ptačí perspektivy*. Časopis pro moderní filologii 24, 1937–1938, č. 2 (leden 1938), s. 182.

43 Ibidem, s. 177–184.

44 Ibidem, s. 182.

45 Ibidem, s. 183.

46 Ibidem, s. 184.

47 CRONIA, Arturo: *Petr Bezruč*. Roma: Istituto per l'Europa orientale, 1932.

48 NOVÁK, J. V. – NOVÁK, Arne: *Přehledné dějiny literatury české od dob nejstarších až po naše dny*. Olomouc: Promberger, 1936–1939, s. 1639.

svými postupy vycházejí v románském kontextu z koncepce Van Tieghemovy „*littérature srovnané*“ (littérature comparée) analyzující binární vztahy mezi dvěma literárními jevy. Tímto zaměřením se Cronia sbližoval s českou školou literární komparatistiky, která až na výjimky byla slavisticky orientována a filologický základ převážně spojovala s kulturněhistorickými přístupy. Je zajímavé, že český strukturalismus soustředěný v Pražském lingvistickém kroužku Croniu v podstatě mjel. Důvody lze hledat ve skutečnosti, že strukturalisté, kteří své teze budovali zvláště na českém materiálu, s výjimkou předsedy anglisty Viléma Mathesia působili v Brně (R. Jakobson, F. Wollman, B. Havránek) a v Bratislavě (J. Mukařovský) a o italistiku jako takovou, jejímž byl Cronia v českém prostředí zástupcem, se v podstatě nezajímali. Navíc Cronia nebyl vnímán v tomto kontextu jako čistý bohemista, ale romanista pozitivistického školení. Cronia sympatizoval s definicí slovanské filologie od Matiji Murka. Ta byla mj. odvozena z teoretického konceptu V. Jagiče, který vylučoval vše, co přesahuje sféru jazyka, resp. jako umělého a folklorního písemnictví, tj. jako výzkumu „*slovanstva po těch stránkách, jež jsou předmětem věd filologických [...]*“.⁴⁹ Cronia se však od Murka odlišoval v názoru na vztah jazykové a literární složky slavistických studií: v této souvislosti se nedomníval, že slovanské literatury tvoří axiologickou a vývojovou danost, kterou lze analogicky zkoumat jako geneticky příbuzné slovanské jazyky. Zároveň se ale hlásil k Murkově zahajovací řeči na prvním mezinárodním kongresu slavistů v Praze 1929, která slavistický kongres chápala jako sjezd filologický a nikoli jako setkání filologů pocházejících výlučně ze slovanských zemí⁵⁰. Murko i Cronia zastávali ideu vzdělanostní a kulturní spolupráce mezi Západem a slovanským Východem. Toto vymezení ostatně odpovídalo oficiální linii československé zahraniční politiky v oblasti slovanské otázky, ovlivněné filozofickou koncepcí T. G. Masaryka, pod jehož ideovou patronací se kongres v Praze konal. Masaryk považoval Slovany za autonomní „organismus“ skupiny národů definovaných vlastní řečí a dějinami, národní literaturou a specifickým duchem slovanského vědomí, které je z hlediska lingvistického těsnější než u germánsko-románského komplexu⁵¹.

Další odlišnost od domácích literárních historiků lze spatřovat v odmítnutí oficiální čechoslovakistické ideologie, která nepřiznávala slovenštině a slovenské literatuře autotonní ráz. Cronia byl přesvědčen o samostatnosti slovenštiny a slovenského písemnictví, bezesporu se zde projevil badatelův celoživotní zájem o malé národní filologie, podpora jednotlivým emancipačním procesům, v nichž badatel shledával historicky zákonitý projev všelidské humanity a demokracie. Tím se odlišoval od svého kolegy, italského bohemisty Wolfganga Giustiho, který ještě ve svých textech a především ve spisku *La Cecoslovacchia*⁵² zastával názor o jednotné československé kultuře konstituované dvěma rovnoprávnými větvemi: českou a slovenskou. Např. již v roce 1924 Cronia uveřejnil v italském slavistickém časopise *L'Europe Orientale* recenzi⁵³ historického přehledu Gu-

49 MURKO, Matija: *Úvodem*. Slavia 1, 1922–1923, s. 1–2.

50 MURKO, Matija: *Řeč při zahájení I. sjezdu slovanských filologů v Praze 6. 10. 1929*. Slavia 8, 1929–1930, s. 840–849.

51 MASARYK, T. G.: *Světová revoluce: za války a ve válce 1914–1918*. Praha: Orbis–Čin 1925, s. 518.

52 GIUSTI, Wolfgang: *La Cecoslovacchia*. Roma: Delfino, 1945.

53 ĎURICA, M. S.: *Arturo Cronia – velký slavista a přítel Slovákův*. Slavica Slovaca 35, 2000, č. 1, s. 42.

stava Pallase *Populární dějiny literatury československé*⁵⁴, v níž nesouhlasil s faktem, že jde o organický celek vyplývající z politické konstrukce „československý národ“. Podle Cronii slovenská literatura od doby S. H. Vajanského v druhé polovině 19. století se vyznačuje autonomní existencí. Slováci mají vlastní, sice mladou, ale původní národní literaturu, formující se v důsledku složitých historických podmínek v literárním dualismu s českým písemnictvím, přičemž tento dualistický poměr je příbuzný se vztahem Srbů a Chorvatů (tento názor formuluje Cronia v době oficiální jugoslávské ideologie) či spíše se vztahem Rusů a Ukrajinců. Z těchto důvodů Cronia zpochybňoval terminologické označení a koncepční vymezení habilitace mladého italského slavisty Wolfganga Giustiho v školním roce 1929/1930 z oboru „československá literatura“, která se pod tímto pojmenováním logicky na přelomu dvacátých a třicátých let přednášela na italských univerzitách. Nikoli náhodou Cronia v hodnocení⁵⁵ praktické jazykové příručky česko-italské dvojice B. Černého a C. Ongara *Corso pratico elementare della lingua cecoslovacca secondo il metodo del prof. dott. Lamm*⁵⁶ kritizoval představu „československé řeči“ s tím, že český i slovenský jazyk tvoří sice příbuznou a sousedící dvojici, nicméně jde o dva paralelně se vyvíjející jazyky v rámci západoslovanského kontextu.⁵⁷

Nejvýznamnějším bohemistickým textem, resp. textem z oblasti česko-italských uměleckých styků, se stala monografie *Čechy v dějinách italské kultury. Tisíciletá žeň* (1936). Žánrově jde o zevrubně komentovaný přehled česko-italských kulturněpolitických vztahů spojující popularizační a vědecký zřetel, který shrnuje vše, „co kdy Italové věděli a napsali o Čechách“⁵⁸. Cronia především polemizuje s tezí o neznalosti slovanského světa, zejména malých kultur v Itálii, s názorem, že relevantní informace na Apeninský poloostrov pronikaly až v souvislosti s první světovou válkou. Opačně Cronia dokazuje, že malá slovanská etnika se od raného křesťanství vyrovnávala nejen s germánským živlem, ale i s mediteránními vlivy, působil zde nejen „homo sapiens“ německé kultury, ale i „homo humanus“ italské civilizace. Chronologický závěr, který v deseti přehledných kapitolách sahá od Velké Moravy v 9. století až po dvacátá léta 20. století, zahrnuje vedle vlastního náčrtu historického vývoje i estetického hodnocení překladů také historiografickou interpretaci filologických a kulturologických publikací, vytvářejících plastický obraz italské slavistiky. Vrchol italského vlivu na českou kulturu Cronia shledává v šíření renesančních a humanistických ideí a poté v risorgimentu 19. století, které přímo inspirovalo snahy českých obrozenců. Kritika považovala právě zachycení celkové atmosféry risorgimenta za nejzajímavější pasáže celé monografie: „[...] je to dobře koncipovaný a plynňý nárys vývoje duchovní vzájemnosti dvou národů, sblížených a chápajících se díky společnému ideálu,“⁵⁹ konstatovala, že italský slavista se dokáže vyrovnat s „nepravidelností“ a „přerušovaností“

54 PALLAS, Gustav: *Populární dějiny literatury československé*. Praha: Česká grafická unie, 1919.

55 CRONIA, Arturo: *Rivista di Letterature Slave* 6, 1931, s. 442.

56 ČERNÝ, Bohuslav – ONGAR, Carlo: *Corso pratico elementare della lingua cecoslovacca secondo il metodo del prof. dott. Lamm*. Milano: Ulrico Hoepli Editore, 1928.

57 CRONIA, Arturo: *Rivista di Letterature Slave* 6, 1931, s. 442.

58 CRONIA, Arturo: *Čechy v dějinách italské kultury (Tisíciletá žeň)*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1936, s. 4.

59 ČERNÝ, Václav: *Čechy v dějinách italské kultury*. Lidové noviny 44, 1936, č. 497 (5. 10.), s. 9.

komplikovaného rytmu nesouvislé tradice česko-italských vztahů a celkově podává obraz nejreprezentativnějších děl. Tento postřeh vyplynul ze skutečnosti, že Cronia periodizaci vede nikoli po literárních směrech, ale skrze styčné kulturněpolitické události a profily tvůrců. Cronia přitom spojuje kriticismus německé pozitivistické filologie – zde se odrazilo studium ve Vídni a Štýrském Hradci – a s croceovsko esteticko-psychologizujícím přístupem. Jeho text představuje historicko-filozofickou naraci žánrově oscilující mezi esejsmem a faktografickou strohostí. Ačkoli Croniuv historický výčet je zalidněn jmény a daty, nejde o strohý objektivismus či pozitivismus, protože badatel vede jasnou dělicí čáru mezi díly historicky a esteticky bezvýznamnými a hodnotnými, u nichž se odkazuje např. na zajímavý poetologický prostředek. Celkově se text Cronii může číst jako poutavý příběh, který se nevyhýbá četným podobenstvím, metaforám a ilustracím. Tím se badatel okrajově dotýká metod později známých od sedmdesátých let 20. století v USA jako *metahistory* – metody, jejíž prvky pronikly do beletrie, literární vědy i do obecných dějin.

Hodnotíme-li celkový význam Cronii pro meziválečnou bohemistiku a českou slavistiku, resp. česko-italské kulturní vztahy v rámci komparativního studia slovansko-neslovanského poměru, italský slavista vychoval řadu žáků – předních českých romanistů (J. Rosendorfský, J. Bukáček ad.) a překladatelů (N. Tučková ad.), svou přednáškovou činností, popularizačními a zejména vědeckými texty vzbudil na Apeninském poloostrově zájem o českou kulturu, která zaostávala za jihoslovanskou, polskou a ruskou a tím položil základy české italistiky. Zároveň zahájil dlouhou řadu italských slavistů, kteří se v rámci svých slavistických aktivit zabývali i bohemistikou (Ettore Lo Gatto, Giovanni Maver, Wolfgang Giusti, A.M. Ripellino, Sante Graciotti, Bruno Meriggi, Giuseppe Dierna, Giuseppe Dell'Agata, Sergio Corduas ad.). Především však Cronia komplexně zpracoval svou monografii *Čechy v dějinách italské kultury* historií česko-italských kulturních vztahů. Svou vědeckou činnost, jak napsal ministr školství a národní osvěty Emil Franke v děkovném dopise italskému slavistovi, „věnoval studiu tisíc let trvajících vzájemných styků mezi národem naším a národem italským“.⁶⁰

Arturo Cronia – Antonínu Salačovi z 26. 11. 1936

Spectabilis,

pane děkane Filozofické fakulty Karlovy univerzity v P r a z e .

Dovoluji si Vám podati zprávu, že jsem byl výnosem italského ministerstva vyučování jmenován profesorem na univerzitě v Padově; mám se na své nové působiště dostavit co nejdříve.

Tímto jmenováním na staroslavnou univerzitu padovskou dostalo se mi zvláštní cti, bohužel, přináší mi toto jmenování i nutnost, pro mne bolestnou, abych opustil filozofickou fakultu neméně staroslavné Univerzity Karlovy. Rozloučím se se svým dosavadním

60 Emil Franke v dopise Arturu Croniovi z 11. 6. 1937 (uloženo v Archivu Univerzity Karlovy v Praze, fond A. Cronia).

působišťem s lítostí tím větší, čím raději jsem pobýval v zlaté Praze, a čím raději jsem pracoval mezi svými váženými kolegy na fakultě i se svými milými posluchači.

Jako jsem dosud pracoval na duchovním sblížení národa italského a československého a zabýval se studii jejich vzájemných styků, trvajících od pradávných dob do přítomnosti, tak budu pokračovati i ve svém novém italském působišti, plném starých vzpomínek na studie Čechů v Itálii, také dále co nejhrolivěji.

Naznačil jsem, že se mám ujmouti svého nového úřadu co nejdříve, naléhá na mne také povinnost, uspořádati své soukromé záležitosti jak v Praze, tak také v Zadru před přesídlením do Padovy, a zase zařídit vše potřebné pro pobyt na novém působišti. Proto k největší své lítosti jsem nucen rozloučiti se s Prahou již v polovině prosince; učinil jsem již opatření, aby moji posluchači věděli o nutnosti mého odjezdu a mohli si včas opatřiti texty mých přednášek a cvičení a popř. i kolokvovati.

Podávaje Vám, Spectabilis pane děkane, tuto zprávu o ukončení mé činnosti na Vaší fakultě a v Praze vůbec, prosím, abyste laskavě tlumočil slavnému sboru profesorskému projev mých nejvřelejších děků za všechnu laskavost a kolegiální ochotu, s kterými jsem se za svého působení u pánů kolegů vždy setkával, i projev mé upřímné lítosti nad mým odchodem; vzpomínky na doby mého pobytu v Praze a na mé učitelské působení na Filozofické fakultě Karlovy univerzity mi zůstanou vždy nezapomenutelnými.

prof. Arturo Cronia

V Praze dne 26. listopadu 1936

Literatura

CATALANO, Alessandro: „*Talvolta però si è scesi a temi particolari e ad autori modesti.*“ *Arturo Cronia e le letteratura ceca*. In: Arturo Cronia *L'eredita di un Maestro a cinquant'anni dalla scomparsa*.

A cura di Rosanna Benacchio e Monica Fin. Padova: Esedra editrice, s. a. s., 2019, s. 61–67.

CRONIA, Arturo: *L'enigma del glagolismo in Dalmazia: dalle origini all'epoca presente*. Zara: E. de Schönfeld, 1922.

CRONIA Arturo: *Influssi italiani in Giovanni Kollár*. Praga: Bolletino dell'istituto di cultura Italiano, 1924. CRONIA, Arturo: *L'opera di Milota Zdirad Polák*. Praga: Bollettino dell'Istituto di cultura italiana, 1925.

CRONIA, Arturo: *Il Canzoniere raguseo Del 1507*. Zadar: Zara: Soc. Dalmata di Storia Patria, 1927.

CRONIA, Arturo: *Il Petrarca nella Rosa centifoglia di F. L. Čelakovský*. Rivista italiana di Praga. Praga, I, 1927, s. 71–83.

CRONIA, Arturo: Rivista di Letterature Slave 6, 1931.

CRONIA, Arturo: *Petr Bezruč*. Roma: Istituto per l'Europa orientale, 1932.

CRONIA, Arturo: *La fortuna del Petrarca nella letteratura ceca*. Firenze: Estratto Annali della Cattedra petrarchesca, vol. IV, 1933.

CRONIA, Arturo: *Inchiesta petrarchesca*. L'Europa Orientale 15, 1935, s. 164–179.

CRONIA, Arturo: *Čechy v dějinách italské kultury (Tisíciletá žeň)*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1936.

- CRONIA, Arturo: *Čechy v dějinách italské kultury (Tisíciletá žeň)*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1936.
- CRONIA, Arturo: *Moderní italská literatura s ptací perspektivy*. Časopis pro moderní filologii 24, 1937–1938, č. 2 (leden 1938).
- CRONIA, Arturo: *Zájem o slovanské písemnictví, zvláště české, v dnešní Itálii*. Lidová demokracie 4, 1948, č. 20, s. 5.
- CRONIA, Arturo: *Slavonic Studies in Italy*. The Slavonic und East European Review 26, 1947, č. 66, s. 197–208.
- CRONIA, Arturo: *Boccaccio v českém písemnictví*. Praha: Ústav italské kultury, 1949.
- CRONIA, Arturo: *La conoscenza del mondo slavo in Italia: bilancio storico-bibliografico di un millennio*. Padova: Officine Grafiche Stediv, 1958.
- CRONIA, Arturo: *La fortuna del Petrarca nelle letterature e nelle arti ceche dell'Ottocento*. Padova: Università Pubblicazioni dell'Istituto di Filologia, 1961.
- CRONIA, Arturo: *La Fortuna di Dante nelle letterature ceca e slovacca. Dal secolo XIV ai giorni nostre*. Padova: Marsilio editori, 1964.
- ČERNÝ, Václav: *Čechy v dějinách italské kultury*. Lidové noviny 44, 1936, č. 497 (5. 10.), s. 9.
- ČERNÝ, Bohuslav – ONGAR, Carlo: *Corso pratico elementare della lingua cecoslovacca secondo il metodo del prof. dott. Lamm*. Milano: Ulrico Hoepli Editore, 1928.
- ŽURICA, M. S.: *Arturo Cronia – velký slavista a priateľ Slovákov*. Slavica Slovaca 35, 2000, č. 1, s. 42.
- ŽURICA, M. S.: *Arturo Cronia 1896–1967. Nel ricordo di amici e nella sua opera scientifica*. Padova: Ceseo Liviana Editrice, 1978.
- GIUSTI, Wolfgang: *La Cecoslovacchia*. Roma: Delfino, 1945.
- La letteratura dei poesi slavi: storia e problemi di periodizzazione*. A cura di Giovanna Brogi-Bercoff. Milano: Associazione Italiana degli Slavisti, 1999.
- KUDĚLKA, Milan – ŠIMEČEK, Zdeněk – VEČERKA, Radoslav: *Československá slavistika v letech 1918–1939*. Praha: Academia, 1977.
- MASARYK, T. G.: *Světová revoluce: za války a ve válce 1914–1918*. Praha: Orbis-Čin 1925.
- MURKO, Matija: *Úvodem*. Slavia 1, 1922–1923, s. 1–2.
- MURKO, Matija: *Řeč při zahájení I. sjezdu slovanských filologů v Praze 6. 10. 1929*. Slavia 8, 1929–1930, s. 840–849.
- NOVÁK, J. V. – NOVÁK, Arne: *Přehledné dějiny literatury české od dob nejstarších až po naše dny*. Olomouc: Promberger, 1936–1939.
- PALLAS, Gustav: *Populární dějiny literatury československé*. Praha: Česká grafická unie, 1919.
- PASTRNEK, František: *Prof. Arturo Cronia, libero docente di lingua e letteratura serbo-croata*. Slavia 5, 1926–1927, s. 593–594.
- REŠETAR, Milan: *Cronia Arturo*. Slavia 7, 1928–1929, s. 635–643.
- TUČKOVÁ, Nina: *Profesor dr. Arturo Cronia se loučí s Prahou*. Národní listy 76, 1936, č. 340 (12. 12.), s. 7.
- WOLLMAN, Slavomír: *Česká škola literární komparatistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 1989.
- WOLLMAN, Slavomír: *Arturo Cronia pioniere degli studi umanistici italo-boemi*. In: Italia e Boemia nella cornice del Rinascimento europeo. Ed. Sante Graciotti, Firenze: Olschki, 1999, s. 67–74.
- ZELENKA, Miloš: *Idee e concenzioni della letteratura del mondo nella scuola ceca di comparatistica letteraria*. Quaderni di Gaia 7, 1996, č. 10, s. 89–100.

ZELENKA, Miloš: *Le rôle de la revue Slavia dans l'histoire de la slavistique tchèque et européenne*. In: Histoire de la slavistique: le rôle des institutions. Ed. Antonia Bernard. Paris: l'Institut d'études slaves, 2003, s. 131–140.

ZELENKA, Miloš: *Matija Murko a česká literární komparatistika*. Slavia 73, 2003, s. 27–40.

---

prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.

Katedra slovanských jazyků a literatur

Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita

Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice, Česká republika

zelenka@pf.jcu.cz

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

